

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д. ик. н. Соня Варадинова Милева-Божанова, СУ „Св. Климент Охридски“, ПН 3.8 Икономика и управление по отрасли
върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „ПРОФЕСОР“ по професионално направление 3.8. Икономика (Финансово отчитане и анализ на финансови инструменти - иновативни методи на обучение по счетоводство и финанси – на български и английски език), обявен в ДВ, бр. 35 от 18.04.2023 г.
с кандидат единствен – доц. д-Надя Георгиева Велинова-Соколова

Рецензията е изготвена на основание на основание Заповед РД 38-272/25.05.2023 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, решение на научното жури (Протокол № 1/26.06.2023 г.) и е структурирана в шест части.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания изискванията на СУ „Св. Климент Охридски“

Кандидатът е изпълнил изискванията на чл. 29 ал. 1 от ЗРАСРБ, отговаря на минималните национални изисквания (чл. 60 т. 5 от Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България) и на допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ (чл. 115 ал. 1 и 2 на ПУДСУ). Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове – не е получен писмен сигнал за плагиатство (по чл. 6, ал. 1 на ПУДСУ и чл.4 (11) ЗРАС).

По група А, показател 1: Доц. Н. Велинова-Соколова притежава Диплома от ВАК № 33100, изд. на 21.04.2009 г. за присъдена образователна и научна степен „доктор“ по научната специалност 05.02.08 „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ въз основа на дисертационен труд на тема „Изследване на модели за управление на портфейли от деривати чрез използването на съвременни софтуерни решения“ (50т.)

По група В, показател 3: Депозирани са хабилитационен труд – монография на английски език на тема „Education 4.0 and Innovative Techniques in Teaching“ (2022), УИ Св. Кл. Охридски, ISBN:978-954-07-5414-7 с обем от 159 стр. (100т.).

По група Г кандидатът има **477,5 точки** от изискуеми 200. *По показател 5* е представена публикувана книга (студия) на база защитен дисертационен труд (**75 т.**). *По показател 6* са представени 2 статии (1 в съ-авторство) и двете с предстоящо индексирание в WoS, поради което се приемат с известна условност към момента на изготвяне на настоящата рецензия. Представени са общо 3 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в други бази данни с научна информация (RePec, CEEOL, Crossref, ERIH PLUS и др.), една от които е в съавторство, за която е представен разделителен протокол (**общо 120 т.**). *По показател 7* са представени 18 статии и доклади в нереперирани издания с научно рецензиране или редактирани колективни томове, от тях 3 са в съавторство с коректно редуцирано авторско участие (**общо 170 т.**). *По показател 8* са депозирани 2 студии, реферирани и индексирани, като една от тях е в съавторство (с разделителен протокол) и предстоящо индексирание в Скопус (**общо 67,5 точки**). *По показател 9* са депозирани 3 студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (**общо 45 т.**).

По група Д, показател 11: са изготвени 2 рецензии, като справка на кандидатът показва 13 цитирания (без самоцитирания) в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, всичките на английски език (**общо 225 т.**). По *показател 12* са установени 3 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране (**общо 30 т.**). По *показател 13* са забелязани 3 цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране (**общо 15 т.**). Общо за *група Д* кандидатът събира **270 точки** (от изискуеми 100).

По група Е, показател 16, доц. Н. Велинова-Соколова има участие в 3 национални научни или образователни проекти (**45 т.**). По *показател 17* кандидатът участва в 1 международен научен или образователен проект (**20 т.**). По *показател 20* е публикуван 1 университетски учебник (**40 т.**). По *показател 21* са публикувани 3 университетски пособия, в съавторство за което са представени разделителни протоколи (общо 20 т.). Общо за *група Е* кандидатът събира **125 точки** (от изискуеми 100).

По всички групи, кандидатът събира точки, които надхвърлят изискуемия минимален праг.

Кандидатът отговаря на всички допълнителни изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ (чл. 115 ал. 1 и 2 на ПУДСУ), като заема академична длъжност „доцент“ в ПН 3.8 Икономика (Счетоводство и одит), Удостоверение № СУ 2017- 306/ 20.01.2017 г. В трудови правоотношения в СУ „Св. Кл. Охридски“ над 10 години (Удостоверение № 100/25.04.2022 г. на отдел Човешки ресурси на СУ „Св. Кл. Охридски“), като е заемала последователно длъжностите главен асистент (2013-2016), доцент (2016 - по настоящем).

Въз основа на представеният доказателствен материал може да се направи заключение, че кандидатът Надя Георгиева Велинова-Соколова **отговаря на минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“** съгласно чл. 29 ал. 1 от ЗРАСРБ, отговаря на минималните национални изисквания (чл. 60 т. 5 от Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България) и на допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ (чл. 115 ал. 1 и 2 на ПУДСУ).

II. Изследователска дейност и резултати

2.1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

В обявеният конкурс за „професор“ кандидатът е единствен участник. Участва с **хабилитационен труд** (*Група Б, показател № 3*), публикуван като самостоятелна монография на тема „Education 4.0 and Innovative Techniques in Teaching“ (2022), УИ Св. Кл. Охридски. Основният принос на доц. Н. Велинова-Соколова е задълбоченият анализ на най-новите модели и техники на преподаване, както и предизвикателствата пред висшите учебни заведения в условията на пандемия от COVID - 19. Оценява се необходимостта от изследване и оценяване на модела на „обърната класна стая“ в контекста на обучението по счетоводство и финанси. Представена е възможност за нова интерпретация на обучението по финанси и счетоводство във висшите учебни заведения в контекста на особеностите на Образование 4.0.

Приносите могат да бъдат обобщени като научно-приложни и по-конкретно, свързани с изучаване на развитието на обучението по финанси и счетоводство, съгласно новите условия на Индустрия 4.0, влияние на Ковид-19. Практико-приложният принос е свързан с предложеният иновативен метод на преподаване на финанси и счетоводство във висшето образование, като е анализиран ефекта от използването на Интернет на нещата (IoT) и изкуственият интелект (AI) върху качеството на обучението.

Като **критични бележки** бих посочила липсата на ясно разграничаване на педагогическите аспекти на образованието и обучението и необходимостта от по-ясно обвързване с различните видове цели на обучаемите (ОКС бакалавър/магистър).

2.2 Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

В конкурса за заемане на академична длъжност „професор”, доц. д-р Надя Велинова-Соколова е представила следните публикации:

Таблица 1. Публикации, представени по качествени и количествени признаци

№	Вид публикация	Авторство		Език на публикациите		Брой	Номерация в списъка на публикациите	Обем в бр. стр.
		Самост.	В съавт.	Бълг.	Англ.			
1	Монография	1			1	1	1	159
2	Студии	6	1	4	3	7	2, 3, 4, 5, 6, 7	199
3	Статии и доклади в т.ч.:	18	5	8	15	23		234
3.1	В реферирани и индексирани	2	3	2	3	5	8, 11, 9, 14, 23	61
3.2	В нереперирани издания	16	2	6	12	18	10, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	173
4	Учебници и помагала	1	3	4		4	32, 33, 34, 35	777
	Общо	26	9	16	19	35		1369

Публикациите, представени за участие в конкурса за професор са общо 35, разпределени между тези на български (46%) и английски (54%), като преобладаващата част са самостоятелни публикации (74%) от цялата продукция за участие в конкурса.

В **тематично** отношение продукцията, с която кандидата участва отговаря на наименованието на обявения конкурс. **Основните приноси** на могат да бъдат систематизирани в следните тематични направления:

**1. Обучение по финанси и счетоводство в условията на Обучение 4.0 (1, 3).
Дигитализация и ефекти от използването на Интернет на нещата (IoT) и
изкуственият интелект (AI) върху качеството на обучението по финанси и
счетоводство във висшето образование. (9, 12, 14, 18, 21, 8, 10, 13, 20)**

Това е едно от най-сериозно застъпените направления на публикациите на кандидатът през последните няколко години. Освен като монография, темата е застъпена и в редица други публикации. Основните приноси са свързани с разширяване на знанието по отношение на обучението по финанси и счетоводство при нови условия (Обучение 4.0, Ковид-19), в т.ч. нови модели и техники на преподаване, ролята на университета и възможностите на модела на „обърната класна стая“. Специално внимание е отделено на хибридните модели на обучение, ефектите на дигитализацията и новите възможности, предоставяни от Интернет на нещата (IoT) и изкуственият интелект (AI). Направен е теоретичен обзор, добри практики от Света, на базата на което са предложени нови интерпретации и модел за преподаване и обучение по финанси и счетоводство във висшето образование. Изследвана е връзката между дигитализацията, изкуствения интелект и финансовото образование, както и предизвикателствата не само пред обучаващите, но и пред обучаваните. Изготвен е SWOT анализ за готовността на университети да засилят процеса на дигитализация в преподаване и прилагане на нови методи на обучение.

**2. Методология, контрол и оценка на риска по отношение прилагането на
Международен стандарт за финансово отчитане 9 „Финансови инструменти“
(МСФО 9), (2, 5, 6, 29)**

Приносите по това направление са свързани с идентифицирането на необходимостта от нови методологии и контрол при оценката на риска при прилагането на МСФО 9. Изследвани са спецификите на стандарта и се предложени нови програми за вътрешен контрол, система за управление на риска и нови информационни и база данни, свързани с прилагането на МСФО 9. Практико приложния принос е разработения от авторът подход за извършване на търговия и получаване на лизингови вземания, позволяващ признаване на очакваните кредитни загуби през целия живот на финансовите инструменти.

3. Застрахователен сектор (32, 23, 25, 27, 30, 31)

Изследвани са характерните особености и специфики на всички участници на капиталовия, застрахователния пазар и допълнителното пенсионно осигуряване. Анализирани са съвременните стандарти, законодателни норми и регулации за риска и управление на риска, както и на различни иновативни техники за процеса на хеджиране в небанковия финансов сектор. Задълбочено са изследвани новите регулации, свързани с МСФО 17 при застрахователните дружества и техния потенциален ефект върху застрахователния сектор. Приносните моменти са свързани с идентифицирането готовността на сектора, както и извеждането на базисните промени в модела на счетоводно отчитане на застрахователните договори, както и някои основни ефекти от приложението на стандарта в практиката.

Анализирани са практическите аспекти на новите изисквания на рамката Платежоспособност II по отношение на анализа и оценката на активите, пасивите и техническите резерви на застрахователната компания, както и капиталовите изисквания съгласно рамката за капиталова адекватност на финансовите институции (CRD IV). Предложени са механизми за оценката на риска, както и система за управление на риска.

4. Зелени финанси и зелена икономика (11, 15, 16)

Изследвани са потенциални причинно-следствени връзки между „зелените“ финанси и „зелената“ икономика, както са описани предизвикателствата пред управлението на зелените финанси в България. Представена е методология за оценка на влиянието на COVID-19 върху финансовата индустрия и участието на зелените финанси в икономическото възстановяване след пандемията.

Всички публикации на кандидата са рецензирани и отпечатвани в университетски издателства и други авторитетни чуждестранни издания.

2.3. Цитиране от други автори.

От предоставената справка на забелязани цитирания е видно, че кандидатът има 13 цитирания (без самоцитирания) в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, всичките на английски език. Установени са 3 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и още 3 цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране. Това потвърждава, че творческата продукция на кандидатът има известна разпознаваемост и се цитира от учени, както в страната, така и в чужбина.

2.4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Доц. Велинова-Соколова има опит в участие в изследователски и образователни проекти, в т.ч. 3 национални и 1 международен, в областта на научно-изследователската област по която работи. Кандидатът има доказан опит от практиката в сферата на професионалната си реализация с участието си по общо 6 проекта, в т.ч. 3 национални и 1 международен изследователски проекти, както и други 6 за експертиза и практическа приложимост.

III. Учебна и преподавателска дейност

Учебната заетост на кандидатът включва натовареност в ПН 3.8 Икономика в периода 2017/2018 -2021/2022 г- средно годишно 288 ч. аудиторна заетост в ОКС „магистър“.

Доц. Велинова-Соколова *води лекционни курсове* в ОКС „магистър“ – „Счетоводство на английски език“, „Практически курс по счетоводство и финанси“, „Счетоводство на застрахователните и осигурителните предприятия“, както и лекционни курсове в ОКС „Бакалавър“ - „Застраховане“, „Въведение в данъчното облагане“ и „Капиталови пазари, анализ на риска и деривати“ на английски език.

IV. Административна и обществена дейност

Доц. Велинова Соколова е председател на комисията по научни направления в Стопански факултет (Заповед РД 19-68/23.02.2023г.), член на Управителен съвет, който да създаде условия и ред за научноизследователската дейност на Софийския университет (Заповед РД 19-69/23.02.2023). Член на комисията по научноизследователска дейност към Стопански факултет по проект "Summit" (Протокол на ФС № 1/17.01.2023).

Професионалното развитие на доц. Велинова-Соколова преминава през различни дейности и заемани отговорни позиции в т.ч. като директор Дирекция „Регулаторна политика и пазарни анализи“, Директор дирекция „Процесуално представителство и пазарни анализи“, Началник отдел „Международно сътрудничество“ към Комисията за финансов надзор.

V. Критични бележки и препоръки.

Препоръка за публикации в индексирани и реферирани публикации, съответно по-голяма международна видимост, респективно цитируемост.

VI. Заключение.

Налице са безспорни доказателства за изпълнение на изискванията на чл. 2б, ал. 2, чл. 29 ал. 1 и 2, чл. 29б от ЗРАСРБ, както и чл. 60 ал. 1 и 2 от ППЗРАСРБ, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане на академична длъжност „ПРОФЕСОР“.

Това ми дава основание с пълна убеденост да дам своята **положителна оценка за кандидата доц. д-р Надя Георгиева Велинова-Соколова за заемане на академична длъжност „ПРОФЕСОР“ в ПН 3.8 (Финансово отчитане и анализ на финансови инструменти - иновативни методи на обучение по счетоводство и финанси– на български и английски език).**

София, 11.07.2023 г.

Проф. д. ик. н. Соня Милева